

Historische Kring Eemnes

maart 2002 jaargang 24, nr. 1

Verschijnt viermaal per jaar

Bestuur

Voorzitter	mw. L. v. Eijle	Geuzenweg 284, Hilversum
Vice-voorzitter	H. v. Hees	Kerkstraat 15
Secretaris	R. v.d. Schaaf	Hasselaarlaan 46
Penningmeester	J. J. Smids	Graanoogst 3

Leden

R. Ruizendaal	Laarderweg 31
mw. M. v.d. Schaal	Watersnip 14
J. v. Wijk	Raadhuislaan 39
J. Frantsen	Streefoordlaan 4

Contributie H.K.E. € 14,00 per jaar, exclusief porto-kosten € 4,50.
Girorekening nr. 2080362

Losse nummers kwartaalboekje € 4,55 exclusief € 1,20 porto-kosten.

Ledenadministratie, adreswijzigingen
en verkoop losse nummers:

B. van Wijk-Blom,
Raadhuislaan 39, tel. 5314689

Redactie
Typewerk en correctie
Opmaak

J.J. Smids, 5387572
M. Achthoven, B. van Wijk-Blom
H. v. Gelder, J.J. Smids

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie.

Doel van de vereniging is bevordering van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes, met aansluitend gebied, in het bijzonder.

HKE-1

Inhoud

Werkgroepen	3	Schenkeningen	22
Oudheidkamer	3	Pater Piet Butzelaar	23
Boek Eemnessers door de		Verhuizing Oud-Archief	28
eeuwen heen	4	Pollepelwaai	30
Openbaar vervoer Eemnes (II)	5	Gezocht: Informatie over	
Industrieel erfgoed in eemnes	15	Wakkerendijk	32
Klokken van Eemnes (II)	16	Antiquair Piet Wortel	33
Wie doet er mee		Vrienden van de Oudheidkamer	36
Wie weet er van?	20	Viering Eemnes 650 jaar	38
Nogmaals dr. Weitjens	21	Dank aan Gemeente Eemnes	40

Te verkrijgen tijdens de openingstijden van de Oudheidkamer		
		€
Verjaardagskalender		4,55
Pentekeningen Nicolaaskerk		0,45
Ansichtkaarten v.a.		0,70
De kerk in het midden		4,55
Rabobank-boek		6,85
Vrijheidsmonumenten		16,00
Krijgsgevangene bij de ondergrondse		4,55
Grootmoederstijd	leden	11,35
	niet leden	13,65
Het Eemland		11,35
Eemnes, geschiedenis en architectuur		15,70
Kwartaalboekjes HKE		
oude en nieuwe jaargangen, per exemplaar		4,55
<i>Voor de liefhebber</i>		
Ingebonden kwartaalboeken 1979-1992		181,55

Werkgroepen

Monumenten	M. Beel	Plantsoen 9	5313290
Biblio/topografie	P. Kaarsgaren	Willemserf 78	5386676
Genealogie	H. v. Hees	Kerkstraat 15	5389849
Recent Verleden	A. den. Boer	Aartseveen 32	5389297
Klederdracht Eem-			
en Gooiland	J. Eggenkamp	Laarderweg 2	5387265
Tentoonstelling	M. v.d. Schaal	Watersnip14	5317093

Oudheidkamer

Oudheidkamer Eemnes
Raadhuislaan 2a
Telefoon 035 - 5382375

Geopend:
zaterdag van 14.00 - 16.00 uur
Toegang gratis

HKE-3

Reserveer tijdig uw exemplaar van het boek "Eemnessers door de eeuwen heen"

Het is ondertussen alom bekend. De Historische Kring Eemnes levert een speciale bijdrage aan de viering van het 650-jarig bestaan van de Eemnesser Stadsrechten! Het boek "Eemnessers door de eeuwen heen" wordt een heel bijzonder boek met de overzichten van 2283 Eemnesser families en de namen en persoonsgegevens van ruim 20.000 Eemnessers geboren tussen 1675 en ± 1920.

Een intrigerend aspect van het boek is dat er ruim 300 foto's van Eemnessers in gepubliceerd worden.

Velen hebben het boek inmiddels besteld. Rond half februari hadden

al 625 personen ingeschreven voor het boek dat begin september zal verschijnen. De samenstellers willen voor die tijd graag weten hoeveel boeken er verkocht zullen worden. Er zal namelijk slechts een beperkte oplage verschijnen!

TIJDIG BESTELLEN

Wilt u er dus zeker van zijn dat u nog een boek kunt kopen dan adviseren we u om het tijdig te bestellen. Dat kan bij:

Mevrouw M. v.d. Schaal-de Valk
Watersnip 14
3755 GL Eemnes
tel. 035-531 7093

Van de redactie

Kopij voor het volgende kwartaalboekje ontvangen wij graag voor 15 mei 2002.

HKE-4

Handgeschreven of getypt naar M. Achthoven, Laarderweg 71; op diskette naar J. Smids, Graanoogst 3.

Openbaar vervoer in en rond Eemnes door de eeuwen heen (II)

Van ca. 1880 tot 1947

Het eerste deel stond vooral in het teken van de “havertractie” en eindigde met de komst van de spoorlijn Hilversum-Amersfoort door Baarn. Nu zullen we de tijd behandelen die voor Eemnes op het vlak van openbaar vervoer in verhouding tot de omgeving echt behelpen was.

Meer rails in de omgeving

De aanleg van hoofdspoorwegen werd gevolgd door die van lokaalspoor- en tramwegen. In 1878 ontstond er heftige discussie over hoe tramlijnen in 't Gooi moesten lopen. Men had toen vooral paardentramlijnen in gedachten, waarvan er uiteindelijk maar twee zijn geweest: Soest - Baarn en 's Graveland - Hilversum [15], [16]. Een wagen over een redelijk vlakke ijzeren baan was

Afb. 8: Het oude tramstation van de Gooische Stoomtram aan de Brink in Laren tot 1907. Beginpunt voor een reis naar Amsterdam of Hilversum voor menig Eemnesser. Dichterbij kwam de tram niet. De weg is die in het verlengde van de Rijksweg, gezien in de richting van het huidige restaurant De Pandelaar. [15]

veel geriefelijker dan die over een hobbelende zand-, grind- of straatweg. Er waren diverse plannen van de bijbehorende concessie-aanvragers, waarvan uiteindelijk ingenieur C. Bok het pleit won voor een verbinding van Amsterdam met 't Gooi. Op 17 dec. 1880 werd de *Gooische Stoomtram Mij.* opgericht en op 15 April 1882 bereikte de lijn Laren vanuit Amsterdam, terwijl tegelijk Hilversum - Laren - Blaricum - Huizen werd geopend. (Zie Afb. 8.) Die van Amsterdam ging door Muiden, door de vesting Naarden, bij Bussum langs *Jan Tabak* en in Laren over de *Naarderstraat*. In feite ging hij langs en deels in het wegdek van de toenmalige "groote weg" Amsterdam - Amersfoort. Aan deze omstandigheid en het feit dat de tram in de ene richting links reed, heeft hij zijn illustere naam "*De Gooische Moordenaar*" te danken. Zo zijn er ook een paar Eemnessers hardhandig mee in aanraking gekomen. Het leven schoten erbij in Jan Pommer in 1902 te Laren en in 1929 te Blaricum Mensje Elders, geboren Eemnesser. Jan Thiel hoefde in 1924 op het *Laarder Hoogt* alleen maar zijn been af te staan toen hij verblind door een auto met de fiets onder de tram raakte. De tram mocht aanvankelijk niet harder dan 15 km/uur. Daar kwamen dan nog de nodige stops bij, zodat een reis van Laren naar Amsterdam een hele onderneming werd die ruim 2 uur duurde. De motortrams van 1930 van de inmiddels *N.V. Gooische Tramweg Mij.* geheten onderneming deden een uur over Laren - Amsterdam. [15], [16]. Menigeen heeft er een voettocht voor over gehad om de tram of de trein te bereiken. Vanaf de *Meentweg* werd wel langs de *Stachouwerweg* naar Blaricum gelopen om de tram te pakken.

Afb. 9: Het beginpunt in Baarn van de lokaaltrein van de NCS, naar Utrecht, nu restaurant *De Generaal* in Baarn. Een kloek gebouw voor de omvang van het vervoer, maar dat alles had te maken met het paleis te Soestdijk en de villawijk. [16]

Ook in Baarn gebeurde wat. De *Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij*, de NCS, die sinds 1863 de hoofdlijn Utrecht - Amersfoort - Zwolle - Kampen exploiteerde, legde een net van lokaal- en tramlijnen aan. [16] Op 27 juni 1898 kwam het lokaallijntje Baarn - Den Dolder (- Utrecht) gereed met een eigen kloek stationsgebouw. Dat stationsgebouw is nu restaurant *De Generaal*, bij de grote spoorbomen in Baarn. (Zie *Afb. 9.*) De NCS stond bekend om haar luxe lokaaltreinen in vergelijking tot andere maatschappijen. Zij reden met gelakt teakhouten wagens, waarvan we er nog één in het *Spoorwegmuseum* kunnen bewonderen. Voor koningin Emma, die graag op *Paleis Soestdijk* was, had de maatschappij een koninklijk salonrijtuig beschikbaar sinds 1907. Het boemeltje, dat tegenwoordig elektrisch rijdt, deed er in 1914 bijna een uur over om Utrecht te bereiken. Hoewel geen van die nieuwe vervoermiddelen Eemnes bereikte, kan in het toenmalige tijdsgewricht niet gezegd worden dat Eemnes heel erg geïsoleerd lag, maar echt aangesloten was anders. Het lag net op de rand. Er ging een hoofdverkeersader door het dorp, de *Rijksstraatweg*. Eemnes restte tot midden twintiger jaren de vrachtkar als "*openbaar vervoer*", na het verdwijnen van de diligences en snorwagens in 1874.

De wilde bus, de eerste zwartrijder en de "bus zonder chauffeur"

De komst van de "*automobiel*" leidde gaandeweg tot de ontwikkeling van de autobus op basis van in massa geproduceerde chassis. De allereerste "*motor-omnibus*" werd ingevoerd in Nederland in 1898 en het volgende jaar werd de eerste hier te lande gemaakt door motorenfabriek *Brons*. Er werden daarna nog wat zwaardere *stoomomnibussen* ingevoerd van bekende merken zoals *Foden* en *Leyland* uit Engeland en *Dion-Bouton* uit Frankrijk, maar de stoom moest het afleggen tegen de goedkope en eenvoudige benzinemotor. Ook meer afgelegde gebieden konden nu ontsloten worden zonder daarvoor de kapitaalsintensieve en weinig flexibele infrastructuur van sporen en bijbehoren aan te leggen. De *Eerste Wereldoorlog* (1914-1918) had een niet te onderschatten invloed op de verbetering en vereenvoudiging van de auto's door de behoeften van de diverse legers, terwijl er aan het einde van dat geweld grote dumpvoorraden waren, waaronder veel voertuigen om goedkoop bussen en vrachtauto's van te maken. Er werd in Nederland mee geadverteerd. Fabrieken konden inmiddels efficiënt grote hoeveelheden produceren. In de twintiger jaren van de twintigste eeuw raakte daarom de "*motoromnibus*" of "*autobus*" in een stroomversnelling, waarbij spoor- en tramwegen geduchte concurrentie kregen van dit nieuwe verschijnsel. De kleinere plaatsen werden vaak bediend met bijvoorbeeld de goedkopere en kleinere *Ford T* modellen met meer of minder geslaagde carrosserieën van de plaatselijke timmerman of wagenmaker. Sommige misstond de kwalificatie "*rijdend kippenhok*" niet en zijn mogelijk wijs als zodanig wel geëindigd. [17]

Er waren geen duidelijke wettelijke regels voor dit nieuwe medium, zodat al gauw "*wilde bussen*" de strijd aangingen met de stoomtrams en de spoorwegen. Dichter bij huis deed dat bijvoorbeeld de busdienst van oud-stationschef H.M.P. van Emmerik uit Hilversum die tussen Hilversum en Bussum reed en de klandizie afroemde van zijn voormalige baas, de *NS*. Er was naar verluid ook zo'n dienst in Baarn, die via Hilversum naar Amsterdam reed. Trambedrijven hadden eveneens te lijden van deze wilde bussen. De chaos veroorzaakte dat de overheid in 1926 bij wet verplichtte om vergunningen aan te vragen en er werden eisen gesteld aan de bussen. [17] Dat hielp niet altijd, want er werden rustig vergunningen afgegeven parallel aan tramwegen, zo ook aan de Gebr. Jaarsveld uit Hilversum, die met hun *Gooi-Express* Hilversum-Amsterdam gingen rijden in concurrentie met de puffende en rokende *Gooische Stoomtram*. Onder belofte en aantonen van het in dienst stellen van moderne motortrams werd de vergunning van de *Gooi-Express* ingetrokken per 15 sept. 1930. De tram werd *N.V. Gooische Tramweg Maatschappij* om het afscheid van de stoom te onderlijnen. Een hele verbetering op zich, die de mensen weer uit de hobbelerende en ronkende bus haalde. [16]

Bij de voorbereiding van dit verhaal stootte ik op een door bemiddeling van Elsie Stubbe-Brouwer te Stolwijk aan de HKE geschonken kopie van een foto uit ca. 1925. Er staat een nieuwe bus type *T-Ford* op, klaar om afgeleverd te worden door carrosseriebouwer *W. van Meieren en Zn.* en schilder *Van der Vlist en Zonen* in Stolwijk. (Zie *Afb. 10.*) Het is een bus van de *Baarnsche Motor Bus.....*, mogelijk *Busonderneming*. Helaas is niet meer te achterhalen wie de eigenaar was van het provinciale nummer L-2300. Bij het *Provinciale Archief* in Utrecht blijkt men in begin jaren zestig de registraties vernietigd te hebben, tot groot verdriet van de huidige archivaris, de heer Beets. Deze nummers bleven bij de eigenaar en niet bij de auto, zoals tegenwoordig. Deze bus is dus nog net uit de tijd van de wilde bussen. Er prijkt heel duidelijk een bord op met de tekst *Baarn-Eemnes-Laren-Hilversum*. Bij oude Baarnaars heb ik niets wijs kunnen worden over deze dienst. Hij is in nevelen gehuld. Wel werd de wilde bus van Baarn naar Hilversum genoemd. De jaargang 1925 van de *Laarder Courant De Bel* is helaas verloren gegaan. Vermoedelijk is de dienst door het vergunningstelsel van 1926 en de weinige inkomsten al gauw ter ziele gegaan en de bus op een voordeliger traject ingezet. Niettemin heb ik een toenmalig zwartrijder gevonden, die bij deze als "*eerste Eemnesser zwartrijder*" de geschiedenis ingaat. De toen ca. 11-jarige Antoon van Hees (geb. 1914) kwam uit school en zag een bus staan bij het oude raadhuis in Eemnes. Er stapte iemand uit de deur aan de achterkant, want er hing een trapje aan. Er is nog net een stukje treeplank te zien op bijgaande foto, *Afb. 10*. Een mooie plek om op mee te rijden, want het was nog een eindje lopen naar huis. Antoon nam plaats met

Afb. 10: De spiksplinternieuwe en glimmende T-Ford autobus van de Baarnsche Autobus (onderneming?) voor Baarn-Eemnes-Laren-Hilversum in ca. 1925. [Verz. Hist. Kring Stolwijk.]

de benen recht achteruit. Al rijdende brak het angstzweet toch wat uit, want waar zou hij stoppen? Eraf springen was er ook niet bij. Gelukkig moest de bus uitwijken en wat vaart minderen, zodat de jonge Antoon zich in het rulle zand kon laten rollen, aan de kant van de weg. Het heeft wel indruk gemaakt, want hij weet nog precies dat het voor *Wakkerendijk 102* gebeurde. Of het om deze bus ging, of om een latere is niet helemaal duidelijk, maar er reed ook een chauffeur, Ries Rebel, die zo klein was dat hij nauwelijks boven het stuur uit kon kijken. Alleen zijn pet zag men. Volgens wijlen Chris Roothart was zijn vader er zo van geschrokken dat die bus verder de geschiedenis is ingegaan als de "*bus zonder chauffeur*". [20]

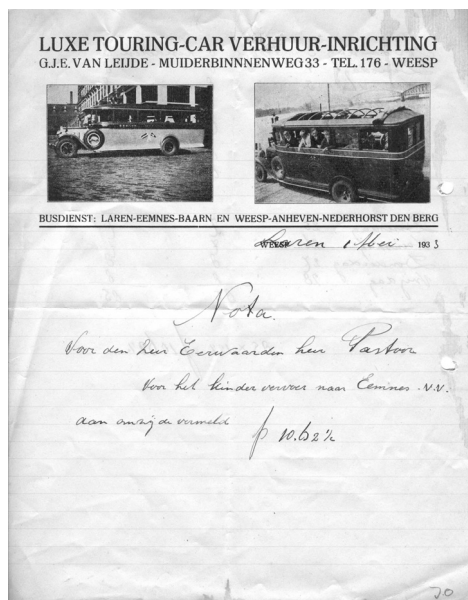
De eerste bus met vergunning door Eemnes

Men was erg blij in Eemnes toen op 11 Sept. 1928 per Prov. Besluit nr. 60 G.J.E. van Leijde te Weesp concessie werd verleend voor een autobusdienst van Laren naar Eemnes en Baarn. Die concessie gold tot 1 Oct. 1933, later verlengd tot 1 Oct. 1935. Hij begon te rijden op 26 aug. 1928. De gemeente Eemnes subsidieerde deze jaarlijks met f 300 van 1928 t/m 1935, hoewel Van Leijde f 600 vroeg in 1930. Het is vermoedelijk geen vetpot geweest. Hij reed aan-

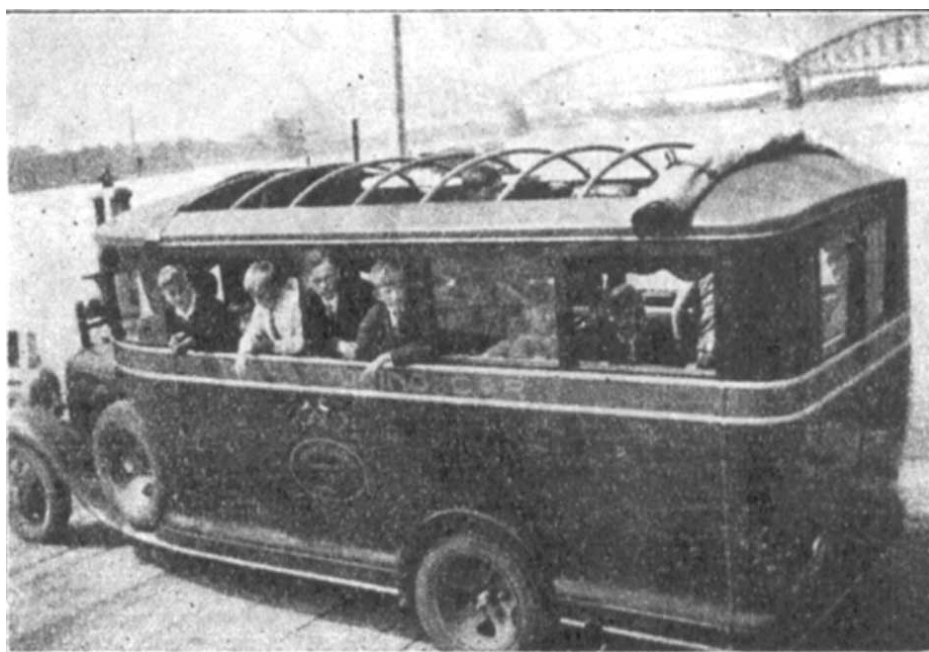
vankelijk zevenmaal per dag, ook op zon- en feestdagen. In januari 1929 lezen we in de *Laarder Courant de Bel* dat drie diensten opgeheven zijn: vrijdagavond 7.10 en zaterdagmorgen 9.40 uit Eemnes-Buiten, alsmede de laatste dienst van zaterdagavond. In 1933 maakten er het meest schoolkinderen gebruik van, van de *Goyergracht* tot de *Wakkerendijk*. [19] Er is een rekening bewaard gebleven van Van Leijde aan de r.k. school, waarop ook twee bussen van Van Leijde staan afgebeeld. (Zie *Afb. 11 en 12*.) Eén van de foto's op een rekening laat zien dat het bedrijf in de naam voerde *Eerste Weesper*. Vermoedelijk zal het iets als *Eerste Weesper Autobusdienst* zijn geweest. De inkomsten waren speciaal in de periode October - April erg laag. [5] Volgens Antoon van Hees was de bus van de zoon Ernst van Leijde, die door een motorongeluk is omgekomen, waarna Jan Fokken de busdienst overnam. Blijkens een nota voor de r.k. school werd deze te Laren uitgeschreven. Joke Nieuwenbroek-Fokken weet zich te herinneren dat het door haar vader voortgezette busvervoer van schoolkinderen vooral voor kinderen vanuit Laren naar Eemnes was. De *Heilige Hartschool* van de *Zusters Franciscanessen van Heijthuijsen* bij de r.k. kerk in Eemnes stond als erg goed bekend.

Jan Fokken's bus- en taxibedrijf

Jan Fokken staakte de lijndienst Laren-Eemnes Baarn per 31 dec. 1935 wegens te weinig rendement. [5] Men moet in ogenschouw nemen dat naast het geringe inwonertal van Eemnes, de fiets voor velen het vervoermiddel werd om zich te verplaatsen. Jan Fokken was wel erg gemakkelijk. Als er een keer een toertochtje te maken was, waar meer aan te verdienen was, dan liet hij de lijndienst gewoon een dag voorbijgaan. Dat zal wel bittere noodzaak zijn geweest. Hij zette wel het busvervoer voort van schoolkinderen en voor uitstapjes. Hij had daarvoor, volgens zoon Herman, een kleine voor de schoolkinderen en een grotere voor gezelschapsreizen. Joke kan zich herinneren dat bij het 12½-jarig huwelijk van haar ouders alle schoolkinderen die met de bus reden op limonade en een geglazuurde koek werden getrakteerd. Herman kan zich herinneren dat er ca. vijf auto's waren. De familie woonde op *Laarderweg 52*, waarachter ook de bussen en zeker drie auto's werden gestald. De auto's waren twee stuks *Graham Page*, Amerikaanse auto's die veel als taxi werden gebruikt. (Zie ook *Afb. 13*.) Ze hadden een tussenruit die dicht kon en twee klapbankjes tegen de voorstoelen. Ook was er een *Chandler*, een klein autootje voor de verhuur. Herman weet nog de namen van Karel van Vliet en Wim Beitstra, die chauffeurs waren. Ook de oude Glebbeek, de grootvader van Cor Glebbeek, kwam veel over de vloer. In de oorlog is Jan Fokken van zijn auto's afgeraakt door de diverse vorderingen. Zijn dochter Joke vertelde dat hij tijdens de bezetting van 1940-1945 niet voor de Duitsers wilde werken. Dat had als consequentie dat hij zijn taxi-vergunning moest inleveren. De laatste auto stond zonder wielen

Afb. 11: De rekening voor het vervoer van schoolkinderen van de katholieke school. Op de achterzijde staat de specificatie voor het dagelijks rijden van 7 à 8 kinderen op 11 dagen (3 t/m 7, 10, 11 en 25 t/m 28 April 1933), totaal 85 kind-retouren à 12½ cent. 12 t/m 24 April zal vakantie zijn geweest. [Verz. J. Out.]

Afb. 12: Een bus van Van Leijde, zoals afgebeeld op de rekening volgens Afb. 11.

op klossen in de hoop dat die gespaard kon blijven, maar werd toch gevorderd zonder de wielen. Na de bevrijding heeft Jan nog een *A-Ford* op de kop getikt bij iemand in Blaricum om daarmee weer een taxi te beginnen. Dit was echter snel voorbij. Hij legde zich toen toe op klompen maken en de familie ging wonen in de oude boerderij Laarderweg 4 t/m 10. Tragisch is voor de familie dat er geen herinneringen op foto bewaard zijn gebleven doordat deze woning voor vier families op 18 sept. 1947 tot de grond toe afbrandde. [21]

In 1981, bij de opening van de nieuwe busdienst van Hilversum, geeft Jan Fokken een interview voor het *Eemnesser Journaal*, waarin hij nog wat herinneringen ophaalt aan zijn busdienst. De benzine kostte maar een dubbeltje. Er is ook nog een anekdote bewaard gebleven over hem, hier genoteerd uit de mond van Antoon van Hees. Jan was een keer met een groepje jongemannen van vermoedelijk de katholieke jongemannen-vereniging, op stap met de bus naar de Betuwe. Zij moesten met een pontje over. Aan de overzijde dacht één van de jongelui de pontbaas een handje te helpen en legde de landvast om een bolder. Dat moet je “landkrabben” ook niet laten doen, want het andere eind was los. Toen Jan vaart maakte om van de pont te rijden schoot deze achteruit en de bus raakte met de voorkant te water. Het verhaal is dat Jan onverstoorde bleef zitten en tot aan de hals in het water ging. Misschien wat overdreven, maar wel komisch. De familie Fokken had voor zichzelf ook veel gemak van de auto's. Het gezin was groot, want rond 1940 waren er 9 á 10 kinderen. In het weekend bij mooi weer ging het met zijn allen naar het IJsselmeer. Kinderen in de auto, achterop het bagagerek en aan weerskanten van de motorkap op de gebogen spatborden, zich vastklemmend aan de koplampen. Aldus dochter Joke, mevr. J. Nieuwenbroek-Fokken.

De taxi van Glebbeek

N.a.v. mijn oproep voor foto's reageerde o.a. Mevr. Boelsma-Glebbeek. Zij vertelde dat haar broer Cor Glebbeek de eerste taxi van Eemnes had. Het gezin van Flip Malenstein (*Laarderweg 100*), gepensioneerd van de gasfabriek in Diemen, en dat van zijn zwager Jan Glebbeek waren in 1935 vanuit Diemen in Eemnes teruggekeerd, respectievelijk meegekomen. Om iets te ondernemen heeft Jan Glebbeek (*Laarderweg 88*) voor zijn zoon Cor een tweedehands *Graham Page* gekocht, nadat Fokken opgehouden was met de lijndienst Laren-Eemnes-Baarn. Hij reed vaak de pastoor en Zanolli. Er waren echter te weinig inkomsten, waardoor Cor Glebbeek ermee gestopt is. (Zie *Afb. 13*.) Het kan goed mogelijk zijn dat deze wagen bij Fokken terecht is gekomen. Die had twee van zulke auto's. De familie Glebbeek keerde vlak voor de oorlog weer terug naar Diemen. Daar vond Cor een baan op de bus van de *Gooise Tramweg Maatschappij (GTM)*, die juist in 1939 busbedrijf was geworden. Onduidelijk

Afb. 13: Cor Glebbeek met zijn Graham Page taxi. [Mevr. N. Boelsma-Glebbeek.]

is of het Cor's of Jan Fokken's taxi was, maar voor de zaterdagse veemarkt in Utrecht werd een auto volgepropt met 6 à 7 geïnteresseerde boeren die à raison van f 1,00 de rit konden meemaken. Dat lukte wel in een *Graham Page*. Vrouwen gingen niet mee. "*In de volgepropte wagen met dampende mannen zou het niet aangenaam geweest zijn.*" Aldus de optekening van Sleumer. [5]

Nog even wachten tot de bus weer komt.

De ontwikkeling van het vervoer en de rijkswegen zou verdere gevolgen hebben. In 1939 komt er dan ook verandering bij de *Gooische Tram*, want *Rijks-waterstaat* wilde verbreding van *Rijksweg 1* en Amsterdam wilde deze tram van de *Middenweg* af om er zelf een tram (*lijn 9*) te leggen naar de *Watergraafsmeer*. Dit noodzaakte de maatschappij om de zaak te verbussen. In 1939 begon de busdienst met 32 nieuwe *Mercedes*-bussen in plaats van de tram. [16] De maatschappij was van plan nu haar vleugels uit te slaan buiten haar oorspronkelijke (tram-)paden. De *Gooische* kreeg in dat jaar een concessie voor een busdienst Laren - Baarn. [5] Tekort aan bussen - ook enkele trams moesten nog blijven rijden in 1939 - en het uitbreken van de oorlog heeft het plan 8 jaar opgeschort. Pas in 1947 kon de lijn worden geopend.

Het uitbreken van de oorlog veroorzaakte onmiddellijk gebrek aan vloeibare brandstof. Enkele hoognodige bussen konden nog wel gaan rijden met houtgas-generatoren. De *Gooische Tramweg Maatschappij* was genoodzaakt met samengeraapte restanten aan wagens en stoomtramlocomotieven van haarzelf, de *NS*, de *NTM* (Friesland) en de *WSM* (Westland) een tramdienst te onderhouden door 't Gooi. De verbinding Laren - Blaricum - Huizen was al opgebroken, maar is weer herlegd met de rails van Laren - Bussum. Met uitzondering van de spoorwegstaking is deze dienst blijven rijden tot 1948, tot er voldoende bussen waren. Gelukkig was een deel van de baan en de wagens nog niet gesloopt. [18] Met het einde van de bezetting in de *Tweede Wereldoorlog* brak een periode van herstel aan. Aan vervoermiddelen, hetzij spoor, tram of bus kwam men ernstig tekort. Materieel was afgevoerd of vernield. Dat wat nog over was, was ernstig versleten. Het busvervoer werd in het algemeen in Nederland weer op gang gebracht met allerhande kunst- en vliegwerk: legerwagens, provisorische noodbussen opgebouwd op legerwagens, Engelse stadsbussen, manschappenwagens van de Londense brandweer, Amerikaanse schoolbussen, opleggerbussen en het opgelapte restant van voor de oorlog. [17] De belangrijke verbindingen werden eerst hersteld. Het feit dat Eemnes op niet al te grote afstand van verbindingen lag die door Baarn en Laren gingen, zal er toe bij hebben gedragen dat eerst in 1947 sprake was van wat men in 1939 van plan was, een busverbinding tussen Laren en Baarn.

Met dank aan de dames N. Boelsma-Glebbeek, J. Nieuwenbroek-Fokken, E. Stubbe-Brouwer, en de heren B. De Boer, H. Fokken, A. van Hees, J. Out voor verhalen, informatie en afbeeldingen. De volgende keer, tot slot, zullen we aandacht besteden aan de tijd na 1947.

Jaap Groeneveld, oktober 2001.

- [5] *Eemnes, randgemeente van het Gooi*, Dr. W. Sleumer Tzn., Stichting Universitaire Uitgaven - Amsterdam, 1950. [HKE]
- [15] *Trams en Tramlijnen, De Gooische Stoomtram en andere lijnen in het Gooi*, W.I. Engel, Uitg. Wyt, Rotterdam, 1975, ISBN 90 6007 612 5.
- [16] *De Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij*, N.J. van Wijck Jurriaanse, Deel 2 van de serie Spoorwegen in Nederland, Uitgevers Wyt, Rotterdam, 1975, ISBN 90 6007 527 7.
- [17] *Autobussen in Nederland, 90 jaar historie in woord en beeld*, M. Wallast, 1987, Uitg. Elmar, ISBN 90 6120 591 3.
- [18] *De Gooische Moordenaar*, W.I. Engel, Uitgeverij Pirola, Schoorl, ISBN 90 6455 024 7.
- [19] *Krantenknipsels Laarder Courant De Bel*, jaargangen 1928, 1929, 1933.
- [20] *Kwartaalblad Historische Kring Eemnes*, jaargang 1996, nr. 3. [HKE]
- [21] *Kwartaalblad Historische Kring Eemnes*, jaargang 1993, nr. 3. [HKE]
- [HKE] Aanwezig in de bibliotheek van de Historische Kring Eemnes, te Eemnes.

Industrieel Erfgoed in Eemnes

Sinds enkele maanden is de Federatie Stichts Cultureel Erfgoed (FSCE), in opdracht van haar nieuwe afdeling USINE (= Utrechtse Stichting voor het Industrieel Erfgoed), begonnen met een inventarisatie van het onbekende industrieel erfgoed in de provincie Utrecht. De komende tijd wordt vooral onderzoek gedaan in de regio Eemland. Het project staat onder leiding van Jörg Franken.

Is zo'n onderzoek voor een agrarische gemeenschap als Eemnes ook interessant? Ja! Want: het gaat om productiebedrijven uit de periode 1850 - 1950. In Eemnes werkten in die tijd diverse molens, het gemaal, de oude klapbrug bij Eembrugge, de Emrec-fabriek, etc. ook trafo-huisjes, sluizen en smederijen vallen er onder en daarvan waren er heel wat. Een vereiste is wel, dat er nog fysieke resten van het erfgoed aan-

wezig zijn, zoals het geval is bij de sluis in de Eemnesser Vaart, het gemaal bij die sluis en het gebouw van de maalderij aan de Molenweg. Maar er is vast veel meer over geleven.

De heer Franken is vooral geïnteresseerd in het inventariseren van artikelen en overblijfselen. Verder wil hij proberen door middel van archiefonderzoek het beeld compleet te maken.

Zijn er onder u, lezers van dit blad, mensen die hem hierbij willen helpen?

De heer Franken wil graag nadere uitleg geven over het project en een bezoek brengen aan wat er nog over is van de Eemnesser industriële panden.

Wilt u meer weten? Bel dan:

Livia van Eijle, tel. 035-5882835.

Luidklokken en uurwerken in de kerktorens van Eemnes (II)

In deze tweede aflevering van de serie artikelen over de Eemnesser kerkklokken en torenuurwerken besteden we aandacht aan de historische inventaris van de toren van de N.H. Kerk te Eemnes-Binnen, ook wel 'Het Dikke Torentje' genoemd.

Klokkenkamer en klokkenstoel

De toren van de oorspronkelijk aan St. Petrus gewijde N.H. kerk in Eemnes-Binnen heeft drie geledingen en een zeer korte spits, omgeven door een balustrade, vanwaar men een prachtig uitzicht over de polders heeft.

De toren is omstreeks 1500 gebouwd en van later datum dan de in 1921 door brand verwoeste en nadien weer herbouwde laatgotische kerk.

Aan de zuidzijde van de toren bevindt zich een driekante traptoren uit 1541.

De klokkenkamer bevindt zich in de derde geleding van de toren en heeft aan vier zijden twee kleine galmgaten.

In de klokkenkamer staat een eikenhouten klokkenstoel met drie jukken opgesteld.

Door aantasting van de eikenhouten balken zijn de draagkracht en stabiliteit van deze klokkenstoel in de loop der eeuwen geleidelijk verslechterd.

Daarom is bij naoorlogse restauratiewerkzaamheden een aantal balken vernieuwd en zijn op enkele plaatsen verstevigingen aangebracht.

In de klokkenstoel hangen twee luidklokken uit de eerste helft van de 17^e eeuw.

Gezien het bouwjaar van de toren is het niet aannemelijk dat de toren ook in de 16^e eeuw al luidklokken bevatte.

Luidklokken

De twee luidklokken in Het Dikke Torentje zijn vanwege hun historische belang tijdens de Tweede Wereldoorlog gespaard gebleven en niet tot oorlogstuig versmolten.

Beide klokken zijn in 1637 gegoten door de vrij onbekende Enkhuizer klokkengieter Everhardus Splinter, van wie nog slechts enkele klokken bewaard zijn gebleven.

Eén daarvan bevindt zich in de Hervormde Westerkerk in Medemblik en draagt precies dezelfde opschriften en afbeeldingen als de grote klok in Het Dikke Torentje.

De grote klok (slagtoon f¹) heeft een diameter van 117 cm en weegt ± 950 kg (zie afb. 1).

De klok is aan twee kanten voorzien van afbeeldingen van St. Petrus en draagt als opschrift:

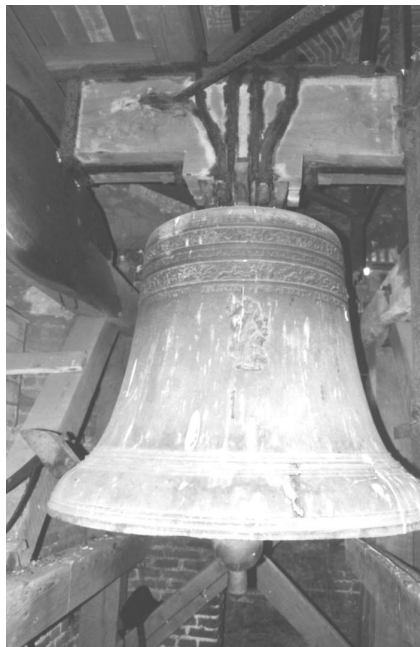
*svnte pieter is min naem
tot godes dienst ben ick beqaem
den levendigen rope ick
den dooden over lvide ick
anno 1637 everhardus splinter me fe-
cit enchvsae*

De kleine klok (slagtoon bes¹) heeft een diameter van 86 cm en weegt $\pm$ 400 kg (zie afb. 2).

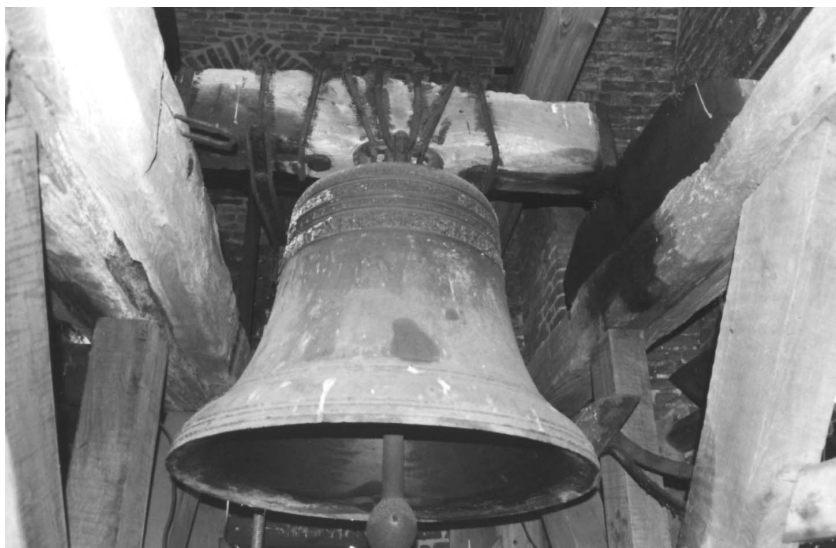
Deze klok draagt als opschrift:

*si devs pro nobis qvis contra nos
everhardus splinter me fecit enchvsae
anno 1637*

Beide klokken zijn opgehangen aan rechte eikenhouten luidbalken en kunnen alleen met de hand worden geluid. Aan de nog 17^e eeuwse luidbalk van de

Afb. 1 (foto J. Frantsen) De grote luidklok met slaghamer en luidwiel. Midden op de klok een afbeelding van St. Petrus.

Afb. 2 (foto J. Frantsen) De (licht hellende) kleine luidklok met luidbalk.

kleine klok is een gekromde stalen luidarm bevestigd.

De luidbalk van de grote klok is van later datum en voorzien van een stalen luidwiel.

De grote klok doet op de halve en hele uren tevens dienst als slagklok.

Daartoe is aan de buitenzijde van de klok een smeedijzeren slaghamer aangebracht, die wordt opgelicht door een vanuit het uurwerk bestuurde elektromotor.

Ook de kleine klok is uitgerust met een slaghamer, naar deze doet geen dienst meer.

De klokken hadden vroeger smeedijzeren klepels, waarvan er één nog in de toren aanwezig is.

De klepels zijn in het recente verleden vervangen door mangaanmessing exemplaren.

De nieuwe klepel van de grote luidklok vertoont geen enkele slijtage, wat erop duidt dat deze klok zelden of nooit meer is geluid, nadat de oude klepel is vervangen.

Het luidtouw van deze klok ligt opgeslagen op een van de torenzolders.

Naar het schijnt wordt de grote klok niet meer geluid omdat dit, wegens de toestand van de eikenhouten klokkenstoel, te veel risico's met zich zou meebrengen.

De kleine klok, die nog wel regelmatig wordt geluid, vertoont brede slijtageplekken, wat vermoedelijk veroorzaakt is doordat de klok enigszins scheef hangt.

De luidbalk is aan de muurzijde verzakt, waardoor de klepel niet meer in het midden van de klok hangt en de stropen, waarmee de klok aan de luidbalk is bevestigd, aan één zijde extra worden belast.

Om deze reden is ook het luiden van de kleine klok niet geheel zonder risico.

Het verdient daarom aanbeveling de klokkenstoel en de ophanging van de klokken grondig te controleren en zonodig te herstellen.

Hopelijk kunnen deze werkzaamheden op afzienbare termijn worden uitgevoerd, zodat nog tijdens de feestelijkheden ter gelegenheid van het 650-jarig bestaan, de twee oudste Eemnesser klokken weer zonder problemen kunnen worden geluid.

Torenuurwerk

Op de westzijde van de toren bevindt zich een sobere wijzerplaat, bestaande uit een in de torenmuur ingemetselde wijzerring met slechts één wijzer.

Deze zeer antieke wijzerplaat is echter op een modern elektrisch DCF-uurwerk

aangesloten.

In de tweede geleding van de toren bevinden zich de restanten van het vroegere smeedijzeren torenuurwerk, dat nog tot na de Tweede Wereldoorlog dienst heeft gedaan.

Het gaande werk en het slagwerk werden aangedreven met natuurstenen gewichten, die met de hand moesten worden opgewonden.

Hoewel op het uurwerk geen gegevens over de maker of het bouwjaar zijn te vinden, dateert het op grond van de bouwwijze ongetwijfeld uit het begin van de 17^e eeuw.

Sommige details van het smeedwerk zijn on-Nederlands en wekken de indruk dat het uurwerk mogelijk van Duitse makelij is.

Het uurwerk was oorspronkelijk uitgerust met een balanswaag, maar is later omgebouwd en voorzien van een horizontale spillegang, die via een tussenas de slinger aandreef.

Enkele onderdelen van het gaand werk (de tussenas met het kroonwiel) ontbreken en verder vertoont het uurwerk, tengevolge van slijtage en ondeskundig uitgevoerde reparaties, een reeks mankementen.

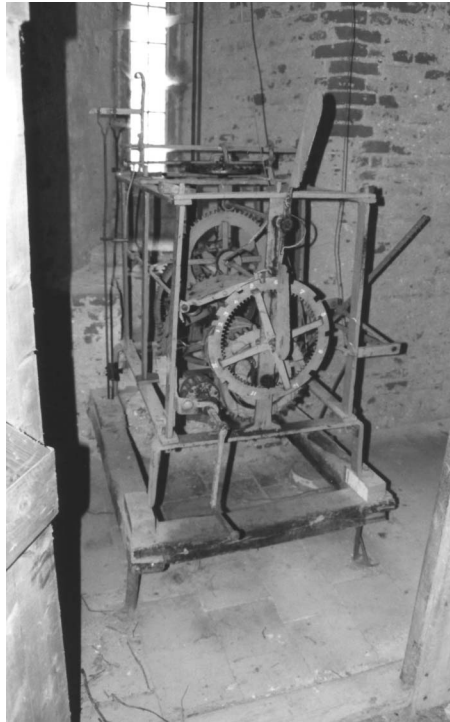
In de uurwerkruimte liggen nog enkele losse onderdelen en mogelijk zijn ook in de afvalberg naast de uurwerkkast nog restanten van het uurwerk terug te vinden.

Ook van de oorspronkelijke gewichten liggen nog resten in de toren, maar de smeedijzeren banden rond de gewichten zijn verdwenen.

Uit het feit dat nergens in Nederland een identiek uurwerk wordt aangetroffen, kan worden afgeleid dat het een uniek exemplaar betreft.

Mede om deze reden is dit 17^e eeuwse torenuurwerk, ondanks de deplorabele staat waarin het verkeert, van historische betekenis en de moeite waard om te worden gerestaureerd.

Hiermee kan worden voorkomen, dat dit eeuwenoude mechaniek over een aantal jaren rijp is voor de schroothoop.

Afb. 3 (foto J. Frantsen) Het 17^e eeuwse smeedijzeren torenuurwerk.

Bovendien zijn, op grond van het Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten, de kosten van een restauratie subsidiabel.

Om de technische mogelijkheden van een restauratie nader te onderzoeken, is contact opgenomen met de op dit terrein zeer actieve Stichting tot behoud van het torenuurwerk.

Foeke de Wolf

Bronnen:

RDMZ, Monumenten in Nederland (1997)

A.van der Zee e.a., Eemnes, Geschiedenis en Architectuur (1999)

L.J.M. Heyst e.a., Toren uurwerken. techniek - onderhoud (2000)

Klokkenkoerier, orgaan van de Stichting tot behoud van het torenuurwerk (dec. 1999)

Wie doet er mee? Wie weet er van?

Rubriek waarin staat met welke onderzoeken en projecten onze leden bezig zijn. Iedereen die erin geïnteresseerd is om mee te doen en die kan helpen aan materiaal kan contact opnemen met de desbetreffende personen:

Wiebe van IJken, tel. 5389367
Bertie van Wijk-Blom, tel. 5314689
Henk van Hees, tel. 5389849
zijn bezig met:

- het aanleggen van een verzameling bidprentjes van mensen die in Eemnes gewoond hebben. U kunt ons al een plezier doen wanneer u de mogelijkheid biedt om kopietjes te laten maken van uw bidprentjes.

Livia van Eijle, Geuzenweg 284, Hilversum, tel. 5882835

is bezig met:

- klederdrachten van Eemnes en omgeving. Wie helpt mee uit te zoeken wat er vroeger in Eemnes aan klederdrachten gedragen werd. We hebben heel mooie inventarisatie-formulieren. We zoeken alleen nog een paar mensen erbij om ze in te vullen. Dit met de kleding in de hand of aan de hand van oude foto's.

Wie helpt?

HKE-20

Henk van Hees,
Kerkstraat 15, tel. 5389849
Bertie van Wijk-Blom,
Raadhuislaan 39, tel. 5314689
zijn bezig met:

- de familie Hoofd
- de familie van ('t) Klooster
- De familie Fokken

Gevraagd:

o.a. familie verhalen, foto's, familie-berichten.

Nog een foto en een correctie ivm dr. Weitjens

De publicatie over Wakkerendijk 44 en de bewoners (HKE 2001 blz 76 en 95) heeft nog tot een aardige reactie geleid ivm dokter Weitjens. Hij had zijn eerste praktijk in Eemnes, van 1894 tot 1899 en was van 1901 tot 1930 een zeer geacht huisarts te Poeldijk. Onze publicatie was voor de 87-jarige mevrouw Compeer - van den Berg aanleiding om het graf van dokter Weitjens in Voorburg nog eens op te zoeken. Zij woont nu in Leidschendam, was vroeger in Poeldijk patiënt van dokter Weitjens en bleef daarna nog jaren goed bevriend met

de familie. Haar dochter Marjan Goossens, die woont in Eemnes, maakte toen bijgaande foto.

Mevrouw Compeer wees ons ook nog op een foutje tav de personen op de genoeglijke foto van 1918 bij de tennisbaan te Poeldijk (blz 104): de dochter met de donkere hoed (zittend) is niet de in 1896 in Eemnes geboren Jo, maar de in 1898 eveneens op Wakkerendijk 44 geboren Rie.

Rom van der Schaaf

In het artikel met de titel "Dokter Weitjens begon als arts in Eemnes" plaatsten we een afbeelding van de bidprentjes voor het echtpaar Weitjens (HKE 2001 blz 105). Deze foto van de grafsteen is een waardige aanvulling (foto: Marjan Goossens).

Schenkeningen H.K.E.

In de afgelopen periode ontvingen wij de volgende zaken als aanvulling voor de collectie van de HKE:

- Oude krant uit 1945 van: W. Wallenburg, Watersnip 25 Eemnes;
- Bidprentjes van: Mevrouw Ruijter-Makker, Dorpsstraat 15 Blaricum;
- Oude klederdracht van: J. Perier, Klaphek 9 Blaricum;
- Bord Weegbrug Eemnes van: Ton Scheel, Wittelaan 4 Baarn;
- Klok en 5 films van: Familie De Bekker;
- Collectie foto's gemaakt door Laurens Marree van: Mevrouw B. Marree-Rutges, Bovenkerkweg 20 Montfoort;
- Twee foto's van: Mevrouw M. Goossens, Hasselaarlaan 66 Eemnes;
- Bidprentjes en foto's statuten Groene Kruis Eemnes van: T. Roodhart, Laarderweg 12 Eemnes;
- Bidprentjes van: S. van: Hamersveld, Faas Eliaslaan 41 Baarn;
- Ansichtkaarten van Eemnes van: Raven, Fazantenhof 5 Eemnes;
- Kalender Laren Blaricum Eemnes 1976 van: Mevrouw Rigter-Eek, Wakkerendijk 126a Eemnes;
- Feestkrant van: Mevrouw Schüttenhelm, Torenzicht 106 Eemnes.

Voor al deze schenkingen willen wij u van harte bedanken!

Het verhaal van Pater Piet Butzelaar (1908-1970)

Oudere Eemnessers hoor ik nog wel eens vertellen over Pater Piet Butzelaar. Over zijn jongere jaren krijg ik dan wel wat te horen maar op mijn vraag hoe het deze baardige pater verder in Afrika is vergaan, ben ik nooit zo veel te weten gekomen.

Daarom ben ik enige tijd geleden aan het levensverhaal van Pater Butzelaar begonnen: een Eemnesser jongen, die de wijde wereld in trok!

Petrus Everardus Butzelaar werd op 15 december 1908 in Eemnes geboren op de boerderij Wakkerendijk 274. Zijn vader was Hendrikus (Drikus) Butzelaar, geboren te Soest op 16 maart 1873. Drikus leerde een Eemnesser boerendochter kennen: Jannetje Schouten, geboren te Eemnes op 20 januari 1874 ook op de boerderij Wakkerendijk 274. Jannetje was een dochter van Evert Schouten,

Bidprentje van Jannetje Schouten gehuwd met Hendrikus Butzelaar. Ze was de moeder van Pater Piet Butzelaar.

Piet Butzelaar op ongeveer 12-jarige leeftijd. Mogelijk is de foto gemaakt toen hij in 1920 voor zijn priesteropleiding naar Oudenbosch vertrok.

Groepsfoto gemaakt op 4-7-1937 t.g.v. de Eerste Plechtige H. Mis van Pater Piet Butzelaar in Soestdijk. Links van Piet (die in het midden zit) zijn stiefmoeder Aaltje Stalenhoef (1879-1967). Links van haar zijn stiefzus Martha van 't Klooster (1910-2000) met op haar schoot zoontje Everard van Daatselaar.

Rechts van Piet: zijn vader Drikus (Hendrikus) Butzelaar (1873-1941) en rechts van hem Hendrikus van Daatselaar getrouwd met Martha van 't Klooster (stiefzus van Piet).

landbouwer en Wijmpje Bieshaar. Drikus Butzelaar en Jannetje Schouten trouwden in Eemnes op 8 mei 1900. Ze namen de boerderij Wakkerendijk 274 over van de stiefvader van Jannetje, Dirk de Bruijn. Pas acht jaar nadat ze getrouwd waren, werd hun enige kind zoon Piet geboren.

In het laatste oorlogsjaar 1918 werd de wereld geteisterd door de beruchte Spaanse griep. Ook moeder Jannetje Schouten werd door deze ziekte getroffen en ze stierf op 2 november 1918.

In 1920 verhuist Drikus met zijn zoon naar de aangrenzende boerderij Wakkerendijk 278. Op 27 augustus 1921 trouwde hij in Hilversum voor de tweede keer en wel met Aaltje Stalenhoef, geboren te Soest op 9 september 1879. Aaltje was weduwe van Johannes van 't Klooster uit Soest die in 1918 ook aan de Spaanse griep was overleden. Uit dat huwelijk was één dochter geboren: Martha Maria van 't Klooster, geboren op 9 juli 1910 te Hilversum. Zij kwamen in Eemnes wonen vanuit Hilversum.

In de tijd dat zijn vader voor de tweede keer trouwde moet Piet het ouderlijk

Gedachtenisprentje uitgegeven in 1937 t.g.v. de priesterwijding en Eerste Heilige Mis van Pater Piet Butzelaar.

huis verlaten hebben. Hij vertrekt op 31-8-1920 naar Oudenbosch. Piet begon een priesterstudie en in die tijd ging je dan al vanaf je 12^e jaar of iets ouder naar een internaat.

Piet trad in bij de Missionarissen van Afrika ofwel de Witte Paters.

Op 1 maart 1927 vertrok vader Drikus Butzelaar vanuit Eemnes naar Soest. Het gezin verhuisde naar het adres Noorderweg 27. De woning heette Huize Francisca.

Piet zette ondertussen zijn opleiding tot missionaris voort. Op 28-jarige leeftijd rondde hij zijn studies af. Op 29 juni 1937 werd hij in Tunesië, in de stad Carthago tot priester gewijd. Het is me niet duidelijk waarom hij in dat Noord-Afrikaanse land gewijd moest worden. Met een indrukwekkende baard en een prachtig wit gewaad kwam hij op 4 juli 1937 in Soestdijk, de woonplaats van zijn vader en stiefmoeder. Daar heeft hij op

die dag in de kerk van Maria Onbevleete Ontvangenis zijn Eerste Heilige Mis opgedragen. Kort daarna, in augustus 1937 vertrok pater Piet als missionaris naar Afrika. Hij kwam terecht in het tegenwoordige Tanzania. In het vicariaat Mwanza werkte hij achtereenvolgens op de missiestaties Bukumbi, Sayu-Sayu en Nyegezi.

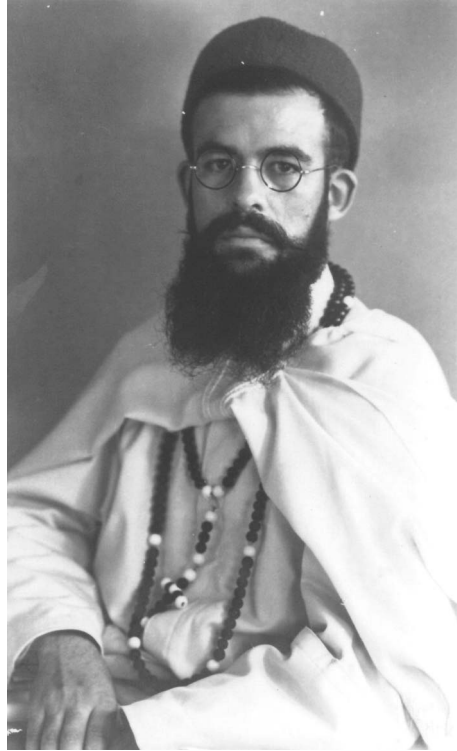
Het contact met zijn vader, stiefmoeder en stiefzuster verliep per brief. Dat werd vrijwel onmogelijk toen in 1940 de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Vader Drikus Butzelaar overleed in Soest op 23 juni 1941. Via het Rode Kruis kreeg Piet toen het bericht van het overlijden van zijn vader. Omdat er tijdens de oorlog geen contact per brief mogelijk was, hield stiefmoeder Aaltje een dagboek bij zodat Piet na de oorlog precies zou weten wat er hier allemaal gebeurd was.

Het weerzien kwam in 1948. Martha, de stiefzuster van Piet was 12½ jaar getrouwd en voor die gelegenheid kwam Piet met verlof naar Nederland.

Pater Piet Butzelaar (1908-1970) in de officiële kledij van de Witte Paters.

Pater Piet Butzelaar met enkele andere Witte Paters in Mombaza in Kenia.

Na deze vakantie keerde hij terug naar Tanzania, waar hij een jaar werkte op de missiepost Bussanda. In 1949 verbleef hij enige tijd in Engeland om er een cursus te volgen.

Vanaf september 1949 was hij weer in Afrika nu in Nyassaland, wat tegenwoordig Malawi wordt genoemd. Hij werkte daar achtereenvolgens op de missieposten van Rumpi, Mzambazi, Vua en Kaseye. Vanuit Kaseye leidde hij de koffieplantage in Mughese.

In 1959 ging hij voor de tweede keer met verlof naar Nederland.

Vanaf maart 1960 werkte hij weer in Nyassaland op de missieposten van Lunyangwa en Nkhata Bay.

Elk jaar tegen Kerstmis zond hij een bedelbrief naar familie en bekenden, waarna er veel geld opgehaald werd, dat naar Pater Piet werd opgestuurd. In het begin van de zestiger jaren vroeg hij in een bedelbrief om een auto, omdat het vervoer van de ene missiepost naar de andere erg moeilijk was. Die auto is

HKE-26

hem inderdaad geschonken. Maar een paar maanden later kreeg de familie al weer een nieuwe bedelbrief met de vraag van pater Piet of hij nogmaals een nieuwe auto kon krijgen. Z'n pas geschonken auto was total loss gereden, omdat op een reis naar een missiepost een kudde buffels zijn weg kruiste.

In 1966 is pater Piet voor de laatste keer met verlof in Nederland geweest. Hij verbleef hier van maart tot en met 17 oktober. Het viel hem toen heel zwaar om afscheid te nemen van zijn stiefmoeder. Hij vertrok met de gedachte dat hij haar nooit meer zou zien. Dat was ook zo. Ze stierf op 17 januari 1967 in Amersfoort. Ze was in 1958 verhuisd van Soest naar Amersfoort.

Terug in Afrika ging pater Piet weer werken in Malawi op de missiepost Mzambazi, waar hij al eerder gewerkt had. Eind november 1970 moest hij worden opgenomen in het ziekenhuis vanwege problemen met zijn galblaas. Omdat pater Piet nogal gezet was, leek het beter om een operatie, die echt nodig was, uit te stellen om hem eerst de gelegenheid te geven gewicht te verminderen. Op 7 december keerde hij vanuit het ziekenhuis terug naar Mzambazi. Maar in de middag van de volgende dag had hij zoveel pijn, dat de Zuster-verpleegster werd geroepen, die hem een injectie gaf. Ze drong er bij de pastoor op aan hem weer naar het ziekenhuis in de stad te brengen. Pater Piet werd zo goed als mogelijk in een auto geïnstalleerd maar niettemin had hij onderweg veel pijn. Toen het gezelschap ongeveer 10 km van de stad was, zag de Zuster dat ze de stad niet op tijd zouden halen. De pastoor stopte de auto en gaf Piet de laatste absolutie. Kort daarna stierf hij. Dat was in Mzuzu op 8 december 1970. De volgende dag, 9 december 1970, is Piet daar begraven.

Volgens zijn familie is hij overleden aan een acute nierziekte. Zijn stiefzuster Martha van 't Klooster, die getrouwd was met H.J. v. Daatselaar heeft hem nog vele jaren overleefd. Ze stierf op 1 juni 2000 op 89-jarige leeftijd.

Tot zover het levensverhaal van pater Piet Butzelaar. Mijn speciale dank gaat uit naar Frans van Daatselaar uit Hilversum en naar Pater F. van Vlijmen M.Afr. uit Boxtel. Van hen ontving ik veel gegevens over het leven van pater Piet Butzelaar.

Voor op- en aanmerkingen kunt u terecht bij de auteur:

*Henk van Hees
Kerkstraat 15
3755 CK Eemnes
035-538 9849*

Gemeente Eemnes heeft haar Oud-Archief verloren

Begin januari zijn alle oude archiefstukken van de gemeente Eemnes over de periode 1637 tot 1948 verhuisd naar het Streekarchief in Amersfoort. In de pers is hier uitgebreid aandacht aan besteed. Daarbij werd steeds weer vermeld, dat iedereen zeer tevreden is met deze ontwikkeling. Wij, de medewerkers van de Historische Kring Eemnes hebben beslist niet staan te juichen; sterker nog: deze verhuizing van ons archief is ons zeer aan het hart gegaan.

Geen voorstanders van deze verhuizing

Met name de mensen van onze Historische Kring die zelf onderzoek in het archief deden, waren geen voorstanders van deze verhuizing. In de praktijk kreeg men veel verzoeken om informatie over het oude Eemnes. Enkele medewerkers hadden van de gemeente direct toegang gekregen tot het archief. Voor het beantwoorden van vragen en voor onderzoek ten behoeve van het schrijven van artikelen kon men dan snel en adequaat werken. De gemeente Eemnes en de ambtenaren op het gemeentehuis hebben er altijd alles aan gedaan om de mensen van de HKE hun werk te laten doen. Dit heeft mooie resultaten opgeleverd o.a. het boek "Eemnessers

door de eeuwen heen".

De nieuwe situatie

Nu het Oude Archief in Amersfoort ligt, heeft dat voor onze onderzoekers veel belemmeringen. Allereerst is er de reistijd. Er kan niet meer even snel iets ter plekke worden opgezocht. Daarnaast kan er in het Streekarchief niet zo snel worden gewerkt als in het Gemeentearchief. Elk boek (elk stuk) moet apart worden aangevraagd en je moet wachten tot de ambtenaar het brengt.

Voor onze situatie in Eemnes betekent dit, dat we niet meer zo snel antwoord kunnen geven op vragen die ons gesteld worden. Daarnaast zal er minder archiefwerk gedaan worden, wat nadelig zal werken voor het publiceren van artikelen.

Nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij

Het lijkt erop dat alles in onze maatschappij steeds verder van de burgers af komt te staan. Zo is het ook met ons archief. Driehonderd jaar lang kon het hier in Eemnes bewaard blijven en nu zou dat ineens niet meer kunnen. Onzin natuurlijk. We moeten mee in de vaart der volkeren. Voorheen waren er gemeentearchieven met specifiek de papie-

ren van je gemeente en daarnaast provinciale archieven met bevolkingsgegevens en algemene zaken. Daarnaast zijn nu de streekarchieven gekomen. Leuk, zegt men, dan heb je voor je onderzoek meteen de hele streek bij elkaar. Larienkoek, zo'n opmerking! Een provincie geeft een veel ruimer gebied waarin je kunt zoeken. En wat Eemnes betreft: veel Eemnessers hebben voorouders uit het Gooi en daarvoor moet je nu weer naar een ander archief! Kortom: het wordt allemaal mooier voorgeschoteld dan het in werkelijkheid is.

Internet

Om het aantrekkelijk te maken wordt er ook steeds geroepen dat er veel informatie via Internet be-

schikbaar komt. Voorlopig zijn dat wensdromen. Gen Lias, het computerprogramma voor genealogie is in de praktijk gesneuveld. Geleidelijk zal er via het Internet meer genealogische informatie beschikbaar komen, maar juist niet de informatie die velen vragen. Het zal velen niet in eerste instantie gaan om datums uit het leven van personen, maar meer om gegevens als:

waar woonden mijn grootouders?

wat deden ze?

welke functies hadden ze? etc.

Deze zaken zul je ook in de toekomst in het archief moeten opzoeken. Maar wie weet, komt ons archief in betere tijden nog eens terug naar Eemnes, net als ons postkantoor!

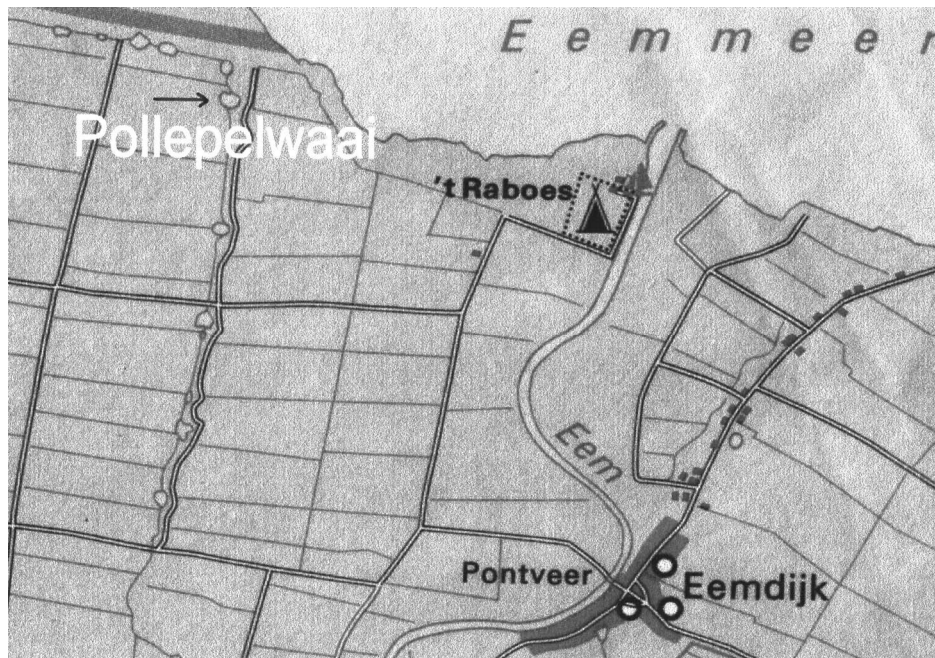
Wat dacht u van een Pollepelwaai in de Eemnesser Polder?

Enige tijd geleden ontving de secretaris van de Historische Kring Eemnes een verzoek van de heer Van Rossum uit Blaricum om één van de waaien in de Eemnesser polder in het vervolg de Pollepelwaai te noemen. Dit verzoek ging gepaard met het volgende verhaal:

Afgelopen najaar genoten mijn vrouw en ik van uw tentoonstelling EEMNESSER VOLKSVERHALEN.

Wij kochten uw uitgave Historische Kring, gedateerd september 2000, waar wij met interesse de korte geschiedenis van het geslacht Gieskens in Eemnes lazen.

Met name de broers Jan (Johannes 1912-1984) en Gerrit (Gerardus 1914-1985) hebben wij goed gekend en wel in hun hoedanigheid als palingvisser in de Eempolder. Jan hielp daarbij de laatste jaren mijn schoonvader Cor Bakker (toenmalig Hoofdcommies der Belastingen te Baarn) met reservaatwerkzaamheden, zoals het zetten van palen met daarop de bekende borden Natuurreser-

HKE-30

vaat, geen vrije toegang (dit ten behoeve van het Vogelreservaat Raboes aan de Eemmond). Een aantal jaren voor de dood van mijn schoonvader (1983) en een tiental jaren erna heb ik, ondergetekende, deze beheerstaak voor Vogelbescherming Nederland vervuld, maar dit geheel terzijde.

De harten van beide broers lagen in de polder en uiteraard kwam dan de benaming “pollepels” wel eens ter sprake. Jan wist dan te vertellen hoe de pollepels te Hilversum op de markt werden uitgevent door overgrootpa, die de reis overigens te voet ondernam. Ik zei Jan eens, dat de waai aan het einde van de beklinkerde zomerdijk (vlak bij het gemaaltje) wel op een pollepel geleek en dat ik deze waai voortaan naar hem en zijn broer zou vernoemen. Hij lachte dan wat, maar vond het stiekem wel leuk.

Nu ik uit uw uitgave heb begrepen dat de Gieskens, de potlepeltak, zo’n grote verbondenheid met de Eemnesser Polder hebben gekend en dat vader Peter Gieskens (1880-1968) de laatste beroepsvisser was, lijkt het me aardig om u voor te stellen de door mij genoemde waai voortaan (in eventuele publicaties, voordrachten, excursies e.d.) als **Pollepelwaai** te duiden. Een hommage aan het (vissers-)geslacht Gieskens en ook ter nagedachtenis aan een stukje geschiedenis uit de vorige eeuw.

Deze oproep doe ik eveneens aan Natuurmonumenten, aangezien de waai in het reservaat ligt en Natuurmonumenten de komende jaren ongetwijfeld veel excursies zal houden.

De heer Van Rossum stuurde zijn verzoek dus ook naar Natuurmonumenten. Deze instantie liet hem weten, dat de waai al een naam had nl. de **Sluiswaai**. Men wil deze naam ook handhaven. De heer Van Rossum vindt het echter vreemd, dat hij nog nooit van de benaming **Sluiswaai** gehoord heeft. Daarom doet hij bij deze een oproep om meer over de waai en de benaming ervan te weten te komen. Wie kan bevestigen dat de waai inderdaad **Sluiswaai** heet; wie weet meer over deze waai te vertellen? Wie voelt wel wat voor het idee van de heer Van Rossum? Wie weet meer over de namen van Eemnesser waaien?

Reacties kunnen worden doorgegeven aan:

R. van Rossum of
Schouw 16
1261 LG Blaricum
tel. 06-223 87 894
e-mail: vanross@wanadoo.nl

R. v.d. Schaaf
Hasselaarlaan 46
Eemnes
tel. 035-538 6094

Gezocht: Informatie over het kleinste huisje van Eemnes Wakkerendijk 36

Het is altijd leuk wanneer bewoners iets over hun huis schrijven!

Dit is nu het geval met de heer E. van Andel, die sinds 1993 eigenaar en bewoner is van het pand Wakkerendijk 36, ook wel het kleinste huisje van Eemnes, gelegen naast de voormalige RABO-bank, nu het pand waar Van Breemen, de makelaar en ook de notaris gevestigd zijn.

De heer Van Andel wil graag weten wat er met zijn huis in de loop van de eeuwen is gebeurd. Ook wil hij meer weten over de bewoners. Zo zou hij graag willen weten wie het huisje voor 1940 gehuurd hebben. Daarnaast zou hij willen weten wat dat voor mensen waren. Oefenden ze een bepaald beroep uit? Deden

ze dat aan huis enz.?

Voorts zou hij willen weten of er nog oude foto's van het huis bewaard zijn gebleven.

Iedereen die iets meer kan vertellen over dat karakteristieke huisje Wakkerendijk 36 wordt verzocht contact op te nemen met:

E. van Andel
Wakkerendijk 36
Eemnes
tel. 035-538 6466

Het is de bedoeling van de heer Van Andel om het verhaal over zijn huis uiteindelijk te publiceren in ons kwartaalblad.

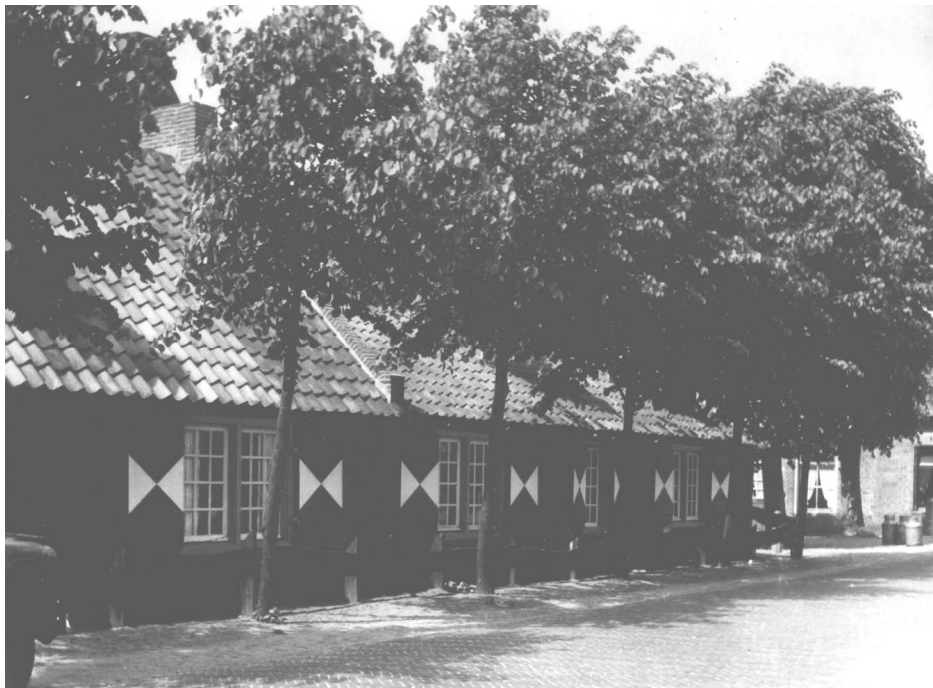
Bijzonder verhaal over antiquair Piet Wortel

Enige tijd geleden ontvingen we van één van onze leden een wel heel bijzonder verhaal over de Eemnesser antiquair Piet Wortel, die leefde van 1909 tot 1970. Hij had zijn antiekhandel op de hoek van de Kerkstraat en de Wakkerendijk in het pand Kerkstraat 1.

Het verhaal is enige tijd geleden verschenen in het blad “Kunst en Antiek” en is geschreven door Jonathan Oldbuck. Met toestemming van de familie van Piet willen we het hier overnemen.

Wees gegroet Maria

Piet Wortel was een bijzondere antiquair en dat bijzondere had met een aantal dingen te maken. Zo had hij zich gespecialiseerd in volkskunst, iets waar in

Het pand op de hoek van de Kerkstraat en de Wakkerendijk waar Piet Wortel zijn antiquariaat had.

zijn tijd nog maar weinig mensen belangstelling voor hadden. Daar had hij een soort zesde zintuig voor en dus stond zijn winkel bol van de kwaliteit. Vandaag de dag zou je er je vingers bij aflikken.

Denk nu niet dat Piet zich als een autoriteit op dat gebied gedroeg. Integendeel, hij was de eenvoud zelf en etaleerde zijn kennis nooit of te nimmer. Alleen de echte verzamelaars wisten wat ze aan hem hadden. Het Openluchtmuseum was in zijn zaak kind aan huis.

Piet had geen auto. Hij zou er waarschijnlijk ook nooit een hebben leren besturen. Maar hij had een fiets en in het hele land reden treinen en autobussen. Ik ben hem op de meest ondenkbare plekken in Zeeland, Friesland en Limburg tegengekomen. Bovendien had hij er geen enkel probleem mee om een kast of een paar stoelen gewoon op een handkar naar huis te brengen. Ergens tussen 's-Graveland en Eemnes zag ik hem eens op die manier in de weer met een schitterende zeventiende-eeuwse keefkast. Voor Piet de gewoonste zaak van de wereld.

Antiquair Piet Wortel (1909-1970) uit Eemnes

Als er ergens een verkoping was en er zat nog een prikslee, een mangelbak of een breischee in zo'n boedeltje dan ontbrak Piet zelden. Hij viel niet op als handelaar, want hij had het uiterlijk van een doodgewone boerenman. Klein, dik, steevast in dezelfde jas, alpietje op het hoofd en altijd wel ergens een stompje sigaar. Er kon op zo'n vendutie van alles gebeuren, maar Piet ging uiteindelijk naar huis met datgene wat hij wilde hebben. En dat was verder niemand opgevallen.

Ook naar de grotere veilingen ging hij wel. De avonden daarvoor vlooiden hij de catalogus helemaal uit. Ik ben verder nooit iemand tegengekomen die zo serieus deed. Daardoor had hij dingen in de gaten die al zijn collega's ontgingen en daar deed hij dan zijn voordeel mee. De volgende dag bood hij op dingen die absoluut niets met zijn eigen handel te maken hadden. Na afloop trok hij ie-

mand aan zijn jas en dan werden er graag zaken gedaan. Zo zat hij eens drie dagen op een veiling ergens in de provincie, kocht geen enkel stuk volkskunst, maar wel een aantal andere lotjes, speelde die door aan een handelaar en ging met lege handen maar wel met een gevulde portefeuille naar huis.

Omdat ik zelf ook een liefhebber ben van een goed stuk boerensnijwerk en je bij Piet het mooiste op dat gebied kon vinden, ging ik als ik op een zaterdagmiddag ergens in het Gooi moest zijn, altijd even bij hem langs. Hij woonde in het oudste gedeelte van Eemnes, vlakbij de kerk. Je keek in zijn zaak je ogen uit: Hindeloper bedbankjes, Assendelfter kasten en Twentse tuigkisten wedijverden er met zeventiende-eeuws eikenhout. En alles verkeerde in een staat om van te dromen, want Piet was niet gauw tevreden.

Hij had dan ook altijd een waslap in zijn zak en kon niet door zijn zaak lopen zonder in het langsgaan die lap over het eikenhout te laten glijden. Die eindeloze aanraking had met het hout iets gedaan dat geen huisvrouw met haar doosje antiekwas ooit zal bereiken.

Op een wintermiddag, het begon buiten al te schemeren, maakte ik met Piet weer eens de ronde langs al zijn schoonheden. Uiteindelijk belandden we achterin de winkel in een hoekje waar je vanaf de straat niet zo makkelijk gezien kon worden.

Of ik trek had in een borreltje was zijn vraag. Buiten was het koud en zoiets verwarmt, dus daar zei ik bepaald geen nee tegen.

Terwijl we met het spraakwater in de hand in het bijna duister het gesprek voortzetten begon plots, vanachter de houten scheidingswand waar we met onze ruggen tegenaan zaten, de vrouw van Piet met de kinderen aan het rozenhoedje.

Het werd een ervaring die me altijd is bijgebleven. Dat monotone geronk van de weesgegroeten, die donkerte die om ons heen kroop en waarin alleen de glans van het eikenhout nog oplichtte, Piet die de glaasjes nog maar eens vulde en het gesprek rustig voortzette en ik, die me tenslotte toch afvroeg met welke intentie daar in het kamertje achter de winkel werd gebeden.

Het zal hopelijk niet vanwege de jenever geweest zijn.

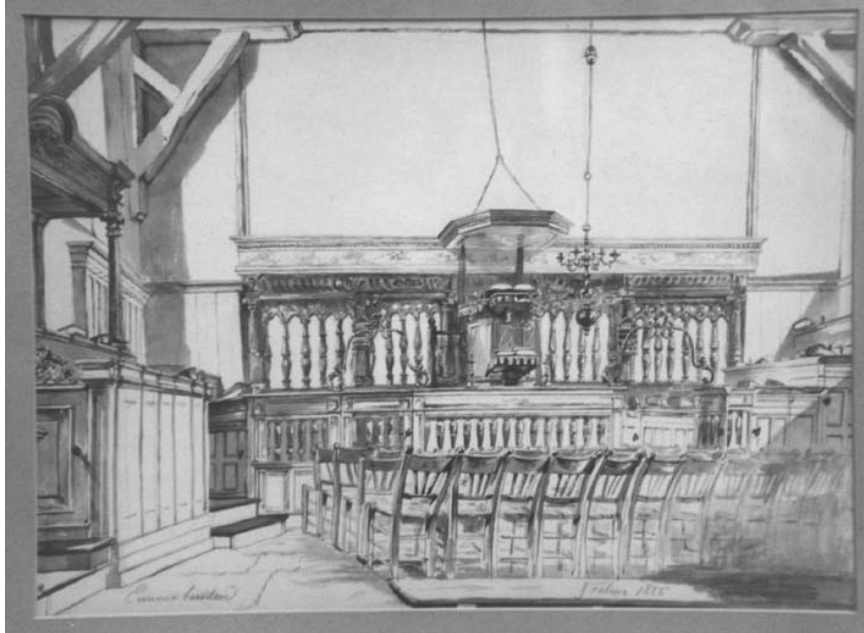
Vrienden van de Oudheidkamer

Zoals reeds eerder in het kwartaalboekje werd vermeld heeft de Historische Kring Eemnes, van de extra bijdragen van de Vrienden van de Oudheidkamer, 6 gewassen inkttekeningen van de schilder Fabius aangekocht. Hiervan ziet u twee interieurafbeeldingen van de Hervormde Nicolaaskerk Binnendijk, zodat u zich een beeld kunt vormen van deze werken.

Jan Christaansz Fabius werd geboren 28-3-1820 te Delft als zoon van ds Jan Christiaan Fabius en Aagje van Voorthuijsen. Vlak na de geboorte van Jan verhuisde ds Fabius met zijn gezin naar Amsterdam. In die “kerkelijke kringen” groeide zoon Jan op. Hij logeerde vaak bij dominees (een broer werd het en een zus trouwde met een dominee). Hij tekende veel kerkelijke ex- en interieurs (o.a. van Eemnes Buiten, Loosdrecht en Maassluis). Hij bleef zijn hele leven vrijgezel en overleed op 28-4-1889 te Amsterdam. Zijn nalatenschap werd

HKE-36

geveild en bestond uit een grote verzameling schilderijen en tekeningen e.d. ook van andere kunstenaars.

Fabius had een voorliefde voor “oude taferelen” en tekende graag naar grootmoeders tijd. Dat hield zelfs het antedateren van zijn tekeningen en schilderijen in. Gezien het geboortjaar van de kunstenaar kan de datering 1825 op diverse tekeningen (gewassen inkt), die de Historische Kring Eemnes in de oudheidkamer heeft hangen in het geheel niet kloppen.

De kunstenaar signeerde vaak met: J.Fabius JCzn.

U ziet dat met de extra bijdragen van de vrienden van de Oudheidkamer “goede dingen” worden gedaan! Misschien heeft u ook interesse gekregen om vriend van de OHK. te worden en wilt u de HKE steunen om de Eemnesser historie te bewaren.

U wordt “vriend” door een door uzelf te bepalen geldbedrag van tenminste 13.61 Euro jaarlijks te laten afschrijven van uw rekening. Dit geld staat geheel los van uw evt. lidmaatschap.

Voor meer informatie en vragen kunt u op zaterdag tijdens de openingsuren van de Oudheidkamer bezoeken of u kunt telefonisch contact opnemen met: Jan van Wijk tel: 5314689 of Mary van der Schaal tel: 5317093.

Mary van der Schaal

HKE-37

Viering Eemnes 650 jaar stadsrechten

Op de evenementenkalender, die door het FeestComité is afgeleverd bij alle woonhuizen in Eemnes, hebben de meeste leden van de Historische Kring al kunnen lezen welke evenementen er zullen zijn voor de viering van 650 jaar Eemnes. Hier geven wij nog een overzicht van de activiteiten waaraan de Historische Kring inhoudelijk een bijdrage levert. Zodoende worden ook onze buitenleden geïnformeerd. Tevens wijzen wij er hier op, dat de **dia-presentatie van 26 april nog niet op de kalender staat**, doordat die lezing later werd vastgesteld. Het FeestComité Eemnes zal in april het gehele programma van de viering bekend maken.

Eerste periode

Tot 31 maart

Voorinschrijving voor het boek **"Eemnessers door de eeuwen heen"**. Dat doet u door invulling van de bestelbon in de brochure over het boek. U betaalt door voorinschrijving tot 31 maart voor het boek € 14,00, terwijl de prijs later € 16,50 is. De brochure kunt u afhalen bij de Oudheidkamer of u belt naar Mary van der Schaal, telefoon 035-5317093.

Vrijdag 26 april.

Om 20.00 uur in de Hilt: **dia-presentatie** met de geheimzinnige titel **Van Bisschopsstad tot Belgemeente**. Aan de hand van een grote

reeks dia's vertelt Jan Out over het ontstaan van Eemnes en hoe Eemnes zich heeft ontwikkeld tot het huidige dorp. Natuurlijk zijn de meeste plaatjes van de laatste 100 jaar.

Zaterdag 27 april.

Om 14.00 uur in de Oudheidkamer: opening van de **tentoonstelling "650 jaar stadsrechten Eemnes - Stappen in de tijd"**. Deze geeft een overzicht van de gebeurtenissen in die jaren, waarbij diverse originele stukken worden getoond uit de 14^e, 19^e en 20^e eeuw, of kopieën daarvan. De tentoonstelling is verder elke zaterdagmiddag te zien t/m 28 september.

Donderdag 2 mei.

Om 20.00 uur in het Hervormd Centrum: **lezing** over de Nederlands Hervormde **Nicolaaskerk**. Drie sprekers vertellen over alles wat deze kerk en toren sedert ongeveer het jaar 1350 hebben meegemaakt; over de architectuur en over bijzonderheden van wat er binnen is te zien. De sprekers zijn de Eemnessers Jan Out en Bert Snel en Kees van der Wardt uit Leiden. Dit is een inleiding op de rondleidingen die zaterdag 4 mei worden gegeven.

Zaterdag 4 mei.

Vanaf 10.30 uur bij de NH **Nicolaaskerk: rondleidingen** voor bezichtiging van de kerk en de toren,

waarbij Bert Snel het voortouw neemt voor de toelichtingen.

's Avonds is er ook nog een **concert** in de kerk. Naast de bekende organist Wybe Kooijmans en trompettist Ad Murck treden op het Vocaal ensemble Fioretto uit Hilversum, olv Thijs Kramer mmv Angelique Broersen sopraan en Paul Houba bas. De prijs van het gehele pakket tav de Nicolaaskerk is € 7,50. Opgave en inlichtingen bij Bert Snel, tel 035-5311382. Indien nog voorradig kosten losse kaarten voor het concert € 5,00.

Hemelvaartsdag, donderdag 9 mei.

Historische **fietspuzzeltocht**. Start tussen 11.00 en 14.00 uur bij de Hilt. Al rondkijkend en fietsend door en rond Eemnes kunt u uw kennis van historische aandenkens testen en opfrissen. Laat vooral de jeugd ook mee doen.

Tweede periode

Van vrijdag 21 juni t/m zaterdag 29 juni zijn er weer veel activiteiten in

verband met 650 jaar Eemnes, maar voor deze vieringen is er geen bijdrage van de Historische Kring.

Derde periode

Van vrijdag 30 augustus t/m zondag 8 september is er door het FeestComité weer heel wat op touw gezet. Voor HKE is daarvan belangrijk:

Vrijdagavond 6 september, in de feesttent bij de Oude Haven **Revue-avond** van Deo et Arti, waarbij ook de uitreiking van het **eerste exemplaar** van het **boek "Eemnesers door de eeuwen heen"**.

Vanaf 7 september:

kunt u het boek verkrijgen in de Oudheidkamer.

Tot en met 28 september is daar ook nog de tentoonstelling:

"650 jaar stadsrechten Eemnes - Stappen in de tijd".

*Rom van der Schaaf
secretaris Historische Kring*

Dank aan de Gemeente Eemnes

Toen bekend werd, dat ons Oud Archief uit Eemnes moest vertrekken, hebben de archiefambtenaren van de gemeente Eemnes meteen contact opgenomen met het bestuur van de Historische Kring Eemnes. Ze begrepen dat wij niet gelukkig waren met deze situatie. Ze wilden er alles aan doen om onze pijn te verzachten. En dat heeft fantastisch geholpen.

Ton Swan en Vera v.d. Zwaan mogen wat ons betreft benoemd worden tot ere-leden van de Historische Kring Eemnes. Allereerst hebben ze ervoor gezorgd dat alle gegevens van de Burgerlijke Stand en het Bevolkingsregister op microfilm zijn gezet.

Het bestuur van de HKE heeft gezocht om ook die stukken op microfilm te zetten waarin terug te vinden was waar mensen vroeger gewoond hebben. We bedoelden Adresboeken uit de 19^e en 20^e eeuw en Belastinglijsten uit de 18^e eeuw. Dit kon niet meer binnen het budget voor de microfilms maar de

gemeente deed ons een aanbod. We mochten die stukken zelf kopiëren om ze dan later in het archief van de Oudheidkamer te bewaren. Een hele groep vrijwilligers is eind november begonnen met dit kopieerwerk en begin januari, een week voor het vertrek van het Oud-Archief, waren we klaar. Het was hard werken, zelfs in de kerstvakantie zijn we doorgegaan, maar het is gelukt!

Dank!

Onze dank gaat vooral uit naar Ton Swan en Vera v.d. Zwaan. Zij hebben alles voor ons geregeld maar zij hebben ook jarenlang altijd zeer plezierig voor ons klaar gestaan als wij archiefwerk wilden doen. Dank ook aan de gemeente Eemnes, omdat door deze handreikingen ons leed is verzacht.

Tenslotte wil ik alle vrijwilligers bedanken die zo trouw hebben meegeholpen met het kopieerwerk. Samen stonden we sterk!

Henk van Hees.